

De Oost-Duitse

Column

Columns - 26 april 2016 - Auteur: Merlijn Schoonenboom

Op het moment dat de moslims ter sprake komen, lijkt alles op zijn plek te vallen. We zitten op het terras van een weekendhuisje in een Brandenburgs dorpje, een klein uur van Berlijn verwijderd. Een weids landschap strekt zich voor me uit, zoals dat eigenlijk alleen nog maar in de voormalige DDR te vinden is.

De laatste jaren kom ik steeds vaker in dit gebied - zeker in de lente. Oost-Duitsland was immers geen 'verdacht' gebied meer, niet meer alleen bekend om zijn problemen met werkloosheid en neonazi's. De herontdekte natuur, het erfgoed en een bescheiden economische opbloei leken voorop staan.

Sinds vorig jaar is dat veranderd. Door de opkomst van anti-islam beweging Pegida en de de nieuwe partij Alternative für Deutschland worden de *neue Bundesländer* in de Duitse media weer uitsluitend als broeinest van rechts-radicalen agressie opgevoerd. Cijfers laten immers zien dat die hier beduidend hoger is dan in het westen, net als de stemmen voor de AfD.

Merlijn Schoonenboom verbindt in zijn tweewekelijkse column persoonlijke ervaringen met bredere maatschappelijke ontwikkelingen in Duitsland

Het mediabeeld lijkt ook vandaag weer te worden bevestigd, als tijdens het gesprek met onze gastvrouw in het huisje zijdelings de islam genoemd wordt. Ze schudt een reeks honende anekdotes uit haar mouw: eigenlijk precies volgens het stereotype van de 'Oost-Duitse xenofob'.

Even later blijkt de Oost-Duitse werkelijkheid echter toch wat complexer. Of we nog kinderspeelgoed over hebben, vraagt onze gastvrouw, die door de week als arts in Berlijn werkt; ze heeft ze nodig voor vluchtelingenkinderen. Ze blijkt al maanden actief als medisch vrijwilliger in een vluchtelingenkamp: "En dan niet zo'n sporthal waar ze naar doorverwezen worden", zegt ze, "maar bij de eerste opvang, als de wurmen en de zweren er nog aan zitten."

In het oosten zou een permanente woede tegen 'de staat' heersen, die eerst hervormingen, toen de euro, en nu vluchtelingen heeft opgelegd

■ Ik moet denken aan al die verklaringen in de krant over de *Rechtsrück* in het oosten. Men zou daar nooit geleerd hebben het fascistische verleden te verwerken, er zou een permanente woede tegen 'de staat' heersen, die eerst hervormingen, toen de euro, en nu vluchtelingen heeft opgelegd.

Het schema is journalistiek gezien heerlijk overzichtelijk, maar ook wel erg zwart-wit voor de vele ongerijmdheden in dit gebied. Want óók onze gastvrouw noemt haar Oost-Duitse verleden als motief, maar dan juist voor haar hulp.

Ze blijkt in de jaren tachtig uit de DDR naar West-Berlijn gevlucht. Volgens haar zorgen die ervaringen er voor dat ze nu andere vluchtelingen wil helpen: "Ik heb dezelfde problemen meegemaakt toen ik naar dit land ben gevlucht." Ook zij moest in een ander land alles opbouwen, zegt ze, en alle instanties werkten tegen, om nog maar te zwijgen van het onbegrip van de West-Duitsers. "Ik wist niets", zegt ze, "ik had nauwelijks geld, en had geen idee waar ik naar toe moest - terwijl ik nog dezelfde taal sprak."

'Wat dat betreft is er in Berlijn niets veranderd. Niets weten de vluchtelingen als ze hier komen. Weken moeten de families voor de registratie in de rij staan'

Uiteindelijk hebben andere voormalige Muur-vluchtelingen haar destijds verder geholpen. "Wat dat betreft is er in Berlijn niets veranderd", zegt ze. "Niets weten de vluchtelingen als ze hier komen. Weken moeten de families voor de registratie in de rij staan, en na 17 uur en in het weekend gaat alles potdicht."

Dus helpt uitgerekend een islamkritische Oost-Duitse in haar vrije tijd moslimvluchtelingen. Omdat ze een soort verbondenheid voelt, al is het maar door de ondoordringbare bureaucratie van het nieuwe thuisland. "Want als de staat faalt", zegt ze, "dan moeten we het zelf maar doen."

Dit is een artikel gedownload via [duitslandinstituut.nl](https://www.duitslandinstituut.nl).

Artikel: <https://www.duitslandinstituut.nl/artikel/16319/de-oost-duitse>